

تأثیر ماشین‌های الکتریکی بر محیط‌زیست

سید هانی هاشمی^۱، سید مجید کشاورز^۲

چکیده

مانند بسیاری از فعالیت‌های انسانی دیگر، ساخت و بهره‌برداری از ماشین‌های الکتریکی علاوه بر مزایایی که دارد، تأثیر منفی بر محیط‌زیست به‌ویژه آلودگی دارد. با توجه به این موارد می‌توان در مورد لحظه وقوع آلودگی بحث کرد که در صورتی که میزان آلودگی بستگی به اندازه دستگاه داشته باشد، کدام‌یک از مراحل وجود دستگاه نسبت به سایر مراحل (ساخت، بهره‌برداری و برچیدن) آلودگی بیشتری دارد؛ و چگونه می‌توان اثرات زیست‌محیطی را کاهش داد. در ساخت ماشین‌های الکتریکی از یک سری مواد برای ساخت سیستم الکتریکی (سیم‌پیچی)، سیستم مغناطیسی و همچنین استفاده می‌شود. مواد لازم برای ساخت ساختار مکانیکی و عایق ماشین. همه این مواد نتیجه فرآیندهای پیچیده، مصرف انرژی و کم‌وییش آلودگی هستند. پس از به دست آمدن، این مواد در معرض پردازش ماشینی قرار می‌گیرند و آلاینده‌های مختلفی را در کنار اجزای حاصل تولید می‌کنند.

کلیدواژه‌ها: شرایط شاخص، ماشین الکتریکی، زباله، ضربه، محیط‌زیست، حالت انرژی.

---

^۱ نویسنده مسئول: دانشجویی کارشناسی، رشته برق و قدرت، دانشگاه فنی حرفه ای پسران یاسوج،

hani.hashemi2020@gmail.com

^۲ دپارتمان مهندسی برق و کامپیوتر، دانشگاه فنی و حرفه ای استان یاسوج، ایران،

Skeshavarz.tvu@ac.i

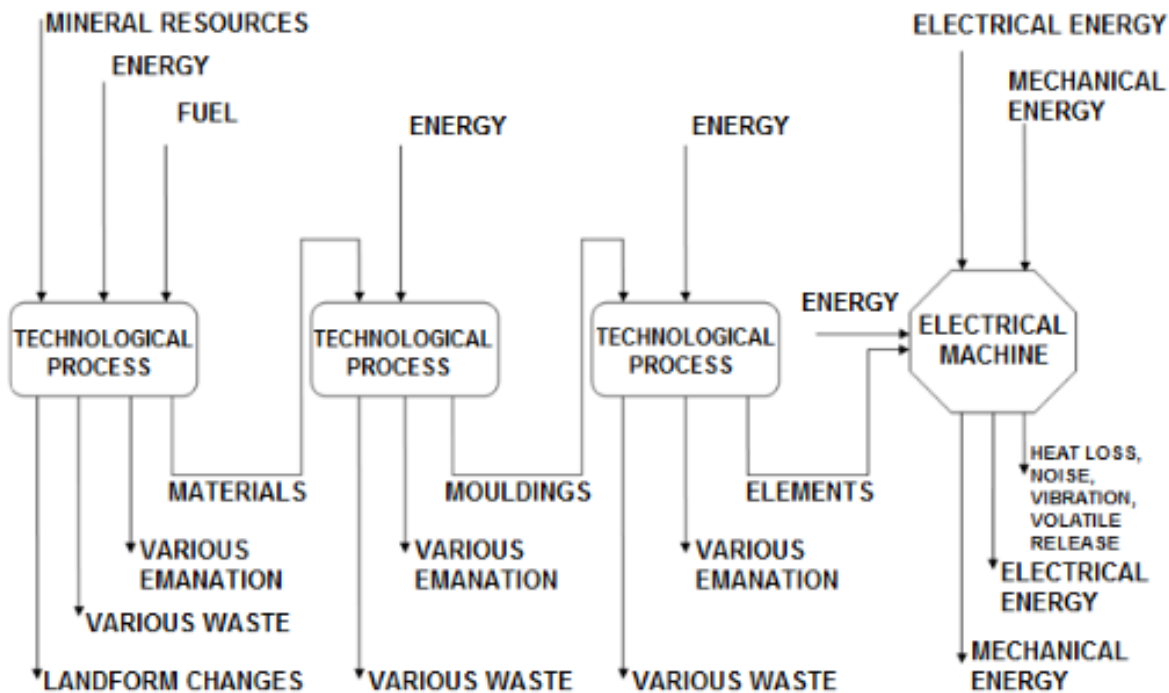

Fig. 1. Electrical machine existence stages

فرآیندهای مختلف تولید برای سال‌های آینده با در نظر گرفتن رشد اقتصادی حدود ۲ درصد در سال، رشد سالانه زباله‌های صنعتی حدود ۵ تا ۷ درصد در سال برآورد می‌شود. ویژگی خاص این نوع ضایعات این است که ما مقدار واقعی آن‌ها را نمی‌دانیم، زیرا گزارش‌ها همیشه بر اساس برآورد حجم و به‌ندرت بر اساس داده‌های موجودی مواد است [۱]

مقدمه

برای اینکه بتوانیم یک تحلیل منصفانه از میزان تأثیرات زیست‌محیطی داشته باشیم، باید از استخراج مواد معدنی، ادامه فرآوری آن‌ها، تولید مواد و ساخت ماشین‌های الکتریکی و پس‌از آن پوشش تمام مراحل وجود ماشین‌های الکتریکی تا با برچیدن و استفاده مجدد از مواد حاصل خاتمه یابد. این امر مستلزم یک کار پرحمت است و نتایج شامل حاشیه خطای وسیعی است.

بنابراین، تحلیلی را به‌اندازه کافی منصفانه در نظر می‌گیریم که از مرحله مواد وارد شده به فرآیند تولید ماشین‌های الکتریکی شروع می‌شود. این تجزیه و تحلیل بر اساس دانش انواع و مقادیر موادی است که باید در ماشین‌های الکتریکی تولیدی جاسازی شوند و تلفات تکنولوژیکی را که اغلب به‌عنوان زباله یافت می‌شوند و اثرات زیست‌محیطی دارند، در نظر می‌گیرد. تجزیه و تحلیل ماشین واقعی که به‌عنوان یک ساختار مادی تصور می‌شود، در همه جنبه‌ها (ساخت‌وساز، الکتریکی، مغناطیسی، حرارتی و غیره) پیچیده و دشوار است، اما برای درک عملکرد آن و تأثیراتی که

بر محیط می‌گذارد ضروری است. یا بهره‌برداری و نگهداری پرسنل، از نظر توسعه پایدار. این یک واقعیت شناخته شده است که در تولید ماشین‌های الکتریکی از طیف گسترده‌ای از مواد استفاده می‌شود که برخی از آن‌ها به‌عنوان زیاله در سراسر جهان یافت می‌شود [۲].

ماشین الکتریکی

ابزارها

یک موتور الکتریکی

ماشین (موتور) الکتریکی (به انگلیسی: Electric machine) یک نام کلی برای دستگاهی است که انرژی مکانیکی را به انرژی الکتریکی یا برعکس تبدیل می‌کند یا سطح ولتاژ جریان متناوب را به سطح دیگری از ولتاژ تغییر می‌دهد. ژنراتورها انرژی مکانیکی را به انرژی الکتریکی تبدیل می‌کنند. موتورهای الکتریکی، انرژی الکتریکی را به انرژی مکانیکی تبدیل می‌کنند. ترانسفورماتورها سطح ولتاژ جریان متناوب را تغییر می‌دهند [۳].

ژنراتور

ژنراتور الکتریکی دستگاهی است که انرژی مکانیکی را به انرژی الکتریکی تبدیل می‌کند. یک ژنراتور الکترون‌ها را به حرکت درون یک مدار الکتریکی بیرونی سوق می‌دهد. روش کار آن تا حدی شبیه به پمپ آب است، از این نظر که جریان آب را ایجاد می‌کند اما خود آب در پمپ ایجاد نمی‌شود. منبع انرژی مکانیکی (محرک اصلی) ممکن است یک موتور بخار بالا و پایین رونده) به انگلیسی (reciprocating): یا یک توربین باشد، یا آبی که از میان یک توربین یا چرخ آبی می‌گذرد، یا یک موتور درون‌سوز، یا یک توربین بادی، یک هندل دستی، یا هوای فشرده یا هر منبع دیگری از انرژی مکانیکی. هر ژنراتور شامل دو بخش اصلی است که هر کدام دارای دو اصطلاح هستند - یکی اصطلاح مکانیکی و دیگری الکتریکی - از نظر مکانیکی، روتور قسمت چرخان ماشین الکتریکی است و استاتور

قسمت ساکن. در اصطلاح الکتریکی آرمیچر قسمتی از ماشین است که نیرو در آن تولید می شود. میدان قسمتی از ماشین خواهد بود که میدان مغناطیسی در آن به وجود می آید. آرمیچر ممکن است در روتور یا استاتور باشد. میدان مغناطیسی ممکن است توسط آهنربای الکتریکی یا آهنربای دائمی ایجاد شود که بر روی روتور یا استاتور سوار شده اند. ژنراتورها را به دودسته اصلی تقسیم می کنند: ژنراتورهای ای سی و ژنراتورهای دی سی. [۴]

موتور الکتریکی

یک موتور الکتریکی انرژی الکتریکی را به انرژی مکانیکی تبدیل می کند. بیشتر موتورهای الکتریکی از راه تقابل میدان های مغناطیسی و هادی های حامل جریان برای تولید نیروی گرداننده استفاده می کنند. موتورها و ژنراتورها شباهت های زیادی دارند و بسیاری از گونه های موتورهای الکتریکی را می توان به عنوان ژنراتور هم به کاربرد، یا برعکس. موتورهای الکتریکی نیز به دودسته اصلی جریان متناوب و جریان مستقیم تقسیم می شوند [۵].

ترانسفورماتور

ترانسفورماتور یک دستگاه ایستا است که جریان متناوب را در فرکانسی ثابت، از یک سطح ولتاژ به سطح ولتاژی دیگر (بیشتر یا کمتر یا گاهی هم سطح) تبدیل می کند. ترانسفورماتور انرژی الکتریکی را با استفاده از کوپل مغناطیسی از یک مدار به مداری دیگر انتقال می دهد. یک جریان متغیر الکتریکی در سیم پیچ / ولیه یک شار مغناطیسی متغیر نسبت به زمان را در هسته ترانسفورماتور ایجاد می کند که موجب ایجاد میدان مغناطیسی در سیم پیچ ثانویه خواهد شد. این میدان مغناطیسی متغیر یک نیروی محرک الکتریکی یا ولتاژ را در سیم پیچ ثانویه القا خواهد کرد. به این پدیده القای متقابل گفته می شود. [۶]

تأثیر ماشین الکتریکی بر محیط زیست

از آنجایی که تجزیه و تحلیل تأثیر فرآیندهای تولید قبل از ساخت واقعی ماشین الکتریکی بسیار دشوار است، ما سعی خواهیم کرد این کار را با شروع فرآیند تولید انجام دهیم. البته ذکر این نکته ضروری است که به عنوان مثال در سال ۲۰۰۵، میزان زباله تولید شده از معادن و استخراج، تولید و تولید انرژی حدود ۳۲۳ میلیون تن بوده که بیش از ۶۰ درصد آن زباله بوده است [۷-۸].

از فعالیت های استخراجی (حدود ۱۹۵ میلیون تن)، مابقی توسط صنعت انرژی و تولید می شود. به همان اندازه مهم این است که در حال حاضر روش اصلی "دفع" ذخیره سازی زباله های صنعتی است؛ بنابراین، در پاراگراف های بعدی، عوامل تأثیرگذار در ساخت و عملکرد ماشین الکتریکی را شناسایی خواهیم کرد. [۹]

الف - تأثیرات زیست محیطی ناشی از مصرف منابع مادی

ارزیابی مصرف موادی که قرار است در ماشین‌های الکتریکی تعبیه شود و در نتیجه آلودگی محیطی، شامل یک سری محاسبات برای مطابقت با داده‌های اسمی ماشین ساخته شده (ولتاژ، جریان، توان، زوج‌ها، سرعت)، الکتریکی و تنش مغناطیسی در ماشین (چگالی جریان، القاء و غیره) با ابعاد فیزیکی دستگاه بنابراین بر اساس ابعاد دستگاه، قطر آرمیچر D و طول ایدئال دستگاه، می‌توان حجم آرمیچر را با استفاده از رابطه زیر محاسبه کرد:

$$V_i = \frac{\pi D^2}{4} l_i \quad (1)$$

دانستن این حجم از اهمیت بالایی برخوردار است زیرا کل ساختار دستگاه در اطراف آن رشد می‌کند و به ارزیابی اولیه مقدار مواد لازم برای دستگاه، به ترتیب اثرات زیست‌محیطی کمک می‌کند. از آنجایی که کاهش اثرات زیست‌محیطی مستلزم بهینه‌سازی مصرف مواد است، یک پارامتر همبستگی در محاسبات بین قطر D و طول ایدئال l_i معرفی می‌شود که ضریب هندسه ماشین نامیده می‌شود که با λ نشان داده می‌شود:

$$\lambda = \frac{l_i}{\tau} = \frac{l_i}{\frac{\pi D}{2p}} \quad (2)$$

جایی که: p تعداد جفت قطب‌های ماشین و τ گام قطبی برای هر نوع ماشینی، ابعاد اصلی توسط توان الکترومغناطیسی تعیین می‌شود که قدرت تبدیل شده به فرآیند تبدیل الکترومغناطیسی است که در هوای ماشین انجام می‌شود. شکاف. این بخشی از توان P است که توسط ماشین الکتریکی از شبکه برق دریافت می‌شود. روابط محاسباتی از یک نوع ماشین به ماشین دیگر (ماشین DC، ماشین AC، ماشین AC کلکتور) به دلیل مدل ریاضی خاص [۱]، [۴] متفاوت است. برای مثال، برای ماشین الکتریکی DC، صرف‌نظر از حالت کارکرد توان (موتور یا ژنراتور)، توان الکترومغناطیسی که به‌عنوان توان داخلی ماشین P_i شناخته می‌شود، می‌تواند با رابطه زیر تعیین شود:

$$P_i = \dot{U}_e I \quad (3)$$

جایی که:

القایی = emf؛

شدت جریان القایی؛

به نوبه خود، U_e را می توان با فرمول محاسبه کرد:

$$U_e = \frac{p}{a} n N \alpha_i d_i B \sigma$$

(۴)

جایی که:

p = تعداد جفت قطبهای دستگاه؛

a = تعداد مسیرهای جریان القایی؛

n = سرعت چرخش دستگاه؛

N = تعداد سیم های آرمیچر؛

α_i = ضریب پوشش قطبی ایدئال قطبهای القاء؛

l_i = طول ایدئال ماشین؛

τ = زمین قطب ماشین؛

$B\sigma$ = حداکثر چگالی شار مغناطیسی در شکاف هوای دستگاه؛

شدت جریان القایی I ارتباط نزدیکی با اندازه ای دارد که نیازهای الکتریکی دستگاه به نام صفحه جریان A را مشخص می کند و می تواند با این رابطه بیان شود:

$$A = \frac{NI}{2a} \cdot \frac{1}{\pi D}$$

(۵)

به نوبه خود، ورق جریان مستقیماً با تلفات ژول القایی و در نتیجه با گرمایش دستگاه مرتبط است. چگالی جریان القایی بسته به ورق جریان را می توان به صورت زیر بیان کرد:

$$I = \frac{\pi DA}{N} 2a$$

(۶)

اگر در معادله (۳) U_e از معادله (۴) و I از معادله (۶) را جایگزین کنیم برای توان داخلی رابطه زیر حاصل می‌شود:

$$P_i = \pi^2 n \alpha_i D^2 l_i AB \sigma$$

(۷)

همان توان داخلی را می‌توان با رابطه حجم القایی (۱) بیان کرد. گشتاور الکترومغناطیسی من را می‌توان با معادله بیان کرد:

$$M_e = \frac{P_i}{\Omega}$$

(۸)

با جایگزینی مقادیر در روابط فوق، به دست می‌آوریم:

$$M_e = 2\alpha_i Ab \sigma V_i$$

(۹)

از این رو:

$$V_i = \frac{M_e}{2\alpha_i AB \sigma}$$

(۱۰)

از این رابطه مشخص می‌شود که حجم ظاهری آرمیچر با گشتاور الکترومغناطیسی که توسط دستگاه ایجاد می‌شود نسبت مستقیم دارد و با ورق جریان و متوسط القای مغناطیسی در شکاف هوا نسبت معکوس دارد؛ بنابراین، اگر

گشتاور الکترومغناطیسی ایجاد شده توسط دستگاه باید بیشتر باشد، حجم ظاهری آرمیچر، گیج و وزن بیشتر خواهد بود.

دستگاه، به ترتیب مقادیر مواد مصرفی در ساخت آن، بیشتر خواهد بود. همه اینها منجر به تأثیر بیشتر بر محیط زیست می شود. با دانستن این داده ها، نوع و تعداد ماشین های الکتریکی که باید ساخته شوند، می توان مقادیر موادی را که در آن گنجانده می شود محاسبه کرد و مقادیر انواع زباله ها و آلودگی هایی را که به هر طریقی نتیجه می دهند و محیط زیست را تحت تأثیر قرار می دهند، تقریبی محاسبه کرد. تأثیر ماشین های الکتریکی بر محیط زیست در حین ساخت دارای سه مؤلفه اصلی است: مصرف مواد خام، تبدیل انرژی مورد نیاز برای تبدیل مواد اولیه به مواد و قطعات مورد نیاز در فرآیند ساخت واقعی و ضایعات حاصله.

به عنوان مثال، در سال ۲۰۰۳، کل تولید موتورهای الکتریکی رومانی معادل حدود ۲۰۰۰ مگاوات بود که از این تعداد حدود ۱۸۰۰ مگاوات موتور با توان کمتر از ۱۰۰ کیلووات بود. اگر میانگین جرم مواد جاسازی شده را حدود ۱۵ کیلوگرم بر کیلووات در نظر بگیریم، مقدار ۳۰۰۰ تن مواد خام حاصل می شود.

با دانستن اینکه میزان بازیابی مواد اولیه تقریباً ۸۵ درصد است، می توان تخمین زد که از تولید موتورها حدود ۴۵۰۰ تن ضایعات حاصل شده است. همان طور که می دانیم ۲۰ درصد وزن دستگاه مس است، در حالی که ۳۵ درصد آن را سیلیس فولادی در هسته مغناطیسی تشکیل می دهد و بقیه را مواد محفظه (آهن، فولاد، آلومینیوم)، محور روتور، یاتاقان ها و غیره تشکیل می دهد. با این حال، توجه به این نکته بسیار مهم است که این ضایعات فلزی سیلیسی، مس، فولاد (از فرآیند مهر زنی، ماشین کاری، سیم پیچی و غیره) بیشتر به چرخه اقتصادی باز می گردند، اما با مقداری هزینه انرژی [۴]، [۵].

در سال های اخیر چگالی توان ۱,۲ کیلووات بر کیلوگرم با اثرات مثبت بر مصرف مواد اولیه و مصرف انرژی مورد نیاز برای تبدیل به دست آمده است. همچنین دستیابی به مواد الکتریکی با کارایی بالا و استفاده از مواد عایق با کیفیت بالا منجر به توسعه شد. ماشین آلات الکتریکی قابل اطمینان تر و کارآمدتر انرژی است که می تواند بارگذاری بالا را تحمل کند.

تأثیر تبدیل انرژی و رژیم حرارتی ماشین بر محیط زیست

هنگامی که ماشین الکتریکی در حالت تثبیت حرارتی کار می کند، تبدیل الکترومغناطیسی را می توان هم از طریق انرژی های درگیر و هم توسط توان های فعال آنالیز کرد. توازن این قوا عبارت است از:

$$P_1 = P_2 + \Sigma P$$

(۱۱)

جایی که:

$1P =$ توان فعال دریافتی.

$2P =$ منبع تغذیه فعال.

$\sum P =$ کل تلفات در طول فرآیند تبدیل.

ماشین الکتریکی خودش خیلی آلوده نیست. البته توجه داشته باشید که در فرآیند تبدیل انرژی الکتریکی به انرژی مکانیکی یا انرژی مکانیکی به انرژی الکتریکی، مقداری از انرژی ورودی (تلفات مس، آهن، تلفات مکانیکی در یاتاقان‌ها) از بین می‌رود و به گرما تبدیل می‌شود که به انرژی الکتریکی منتقل می‌شود. محیط. در بیشتر موارد به‌عنوان یک ضایعات در نظر گرفته می‌شود، زیرا بازیابی آن یا خیلی سخت است یا قابل بازیافت نیست. علاوه بر این، گرمایش با محدود کردن شارژ دستگاه، عملکرد آن در دماهای بالا که منجر به پیری زودرس عایق و کوتاه شدن زمان کار می‌شود، مانعی ایجاد می‌کند [۵]. در عمل شرایطی وجود دارد که مقادیر اضافی انرژی برای دستیابی به خنک‌سازی مناسب ماشین‌آلات الکتریکی با توان بالا مورد نیاز است؛ بنابراین، یک ضریب تأثیر محیطی، انتشار گرما در حین کار است، گرمایی که دمای محیط را تغییر می‌دهد.

سایر عوامل تأثیر

سایر عوامل تأثیر محیطی ماشین‌های الکتریکی عبارت‌اند از: میدان‌های مغناطیسی اطراف ماشین‌ها (به‌ویژه مولدهای برق با توان بالا)، سروصدا، ارتعاش، از دست دادن روان‌کننده‌ها یا خنک‌کننده‌ها، بخار پودر گرافیت از ماشین‌های الکتریکی با برس، یا محصولات فرار از عایق. موادی که تحت حرارت قرار می‌گیرند.

معرفی مفاهیم طراحی و ساخت پایدار ماشین‌های الکتریکی

توسعه پایدار مستلزم برآوردن نیازهای نسل کنونی بدون به خطر انداختن توانایی نسل‌های آینده برای برآوردن نیازهای خود است؛ بنابراین طراحی پایدار به این معنی است که: به حداقل رساندن استفاده از مواد خام، به‌ویژه غیرقابل تجدید، برای اطمینان از حداکثر افزایش بازده ممکن و کاهش مصرف انرژی، در نظر گرفتن جایگزینی آسان قطعات، معرفی نظارت و کنترل عملکرد دستگاه و ارائه راه‌حل‌های آسان برای برچیدن و استفاده مجدد از اجزا و مواد در پایان عمر برچیدن.

در ساخت ماشین‌آلات الکتریکی در صنعت، توسعه پایدار مستلزم اجرای یک مدل اقتصادی برای بهینه‌سازی مصرف، سود اقتصادی و اجتماعی نسل ما بدون به خطر انداختن پتانسیل مادی لازم برای نسل‌های آینده است [۱]، [۳]، [۸]. این امر با پیوند دادن چندین هدف از جمله:

- کاهش مصرف منابع تجدید ناپذیر؛
- بهینه‌سازی مصرف منابع تجدید پذیر.
- آلودگی را تا حد امکان به حداقل برسانید.
- کاهش مصرف منابع انرژی متعارف.
- افزایش عرضه انرژی از منابع غیرمتعارف (انرژی سبز).
- توسعه مهارت‌های عملی، فیزیکی و خلاقانه کارگران.
- توسعه آگاهی زیست‌محیطی مردم.
- توسعه و اجرای چارچوب قانونی مطابق با این اهداف.

بهره‌برداری و نگهداری مناسب به‌نوبه خود منجر به افزایش طول عمر ماشین‌های الکتریکی و در نهایت کاهش اثرات زیست‌محیطی آن‌ها می‌شود.

نتیجه

می‌توان در مورد تأثیر ساخت ماشین‌آلات الکتریکی بر محیط‌زیست و تأثیر واقعی عملکرد آن‌ها در حین و پس از استفاده بحث کرد. می‌توان در نظر گرفت که ماشین‌های الکتریکی در حین کار آلودگی کمتری دارند که از عوامل اصلی آن می‌باشد.

تأثیر آن‌ها بر محیط‌زیست این است که آن‌ها گرما، سروصدا، لرزش، از دست دادن روان‌کننده‌ها یا خنک‌کننده‌ها، گردوغبار یا دوده‌های فرار تولید می‌کنند. برخی از این عوامل تأثیر را می‌توان با عملکرد در حالت‌های عملکرد از پیش تعیین‌شده مناسب و با تعمیر و نگهداری کاهش داد. مهم‌ترین این عوامل انتقال گرما از دستگاه به محیط است که برای دستگاه مفید است و غالباً توسط انواع مختلف تهویه و خنک‌کننده موردپسند قرار می‌گیرد، اما دمای محیط را تا حدی تغییر می‌دهد. مهم‌تر از عوامل ذکرشده در بالا، مصرف منابع اولیه (برخی از آن‌ها غیرقابل‌تجدید) و انرژی موردنیاز برای برق است.

ساخت ماشین‌آلات. پس از کار انداختن، پس از استفاده، مرحله دیگری است که با آلاینده‌های خاصی مانند دود ناشی از فرآیندهای برش گاز، گردوغبار، گرما، مصرف انرژی، سوخت و غیره مشخص می‌شود. طراحی بهینه، استفاده از مواد و فناوری‌های جدید باید منجر به توسعه شود. همراه با ماشین‌های استاندارد موجود، ماشین‌های جدید باراندمان بالا با بازدهی ۲ تا ۳ درصد بالاتر، با اثرات مفید بر صرفه‌جویی در انرژی و کاهش متناظر اثرات زیست‌محیطی.

منابع

- [۱] Vasile, N, Voncila, N, Radulescu, M, Simion, A, Chefneux, M, Livadaru, I, Integrated design solutions for electrical machines for rational use of natural and artificial resources, CIT-TE ICPE Publishing House, Bucharest, ۲۰۰۸;
- [۲] Vasile, N, Slaiher, S, Electrical servomotors, Electra, Publishing House, Bucharest, ۲۰۰۲;
- [۳] Stan, M.F, Andrei, H, Modern electrical engineering. Electrotechnics and electromechanical converters. Theory and applications, vol. ۲ Bibliotheca Publishing House, Targoviste, Romania, ۲۰۱۰;
- [۴] Necula, D, Vasile, N, Stan, M.F, Maintenance a Solution to Reduce the Environmental Impact of Electrical Machines. Published online at <http://journal.sapub.org/eee> Copyright © ۲۰۱۱ Scientific & Academic Publishing USA, Electrical and Electronic Engineering ۲۰۱۱; ۱(۲):۵۵-۵۹ DOI: ۱۰,۵۹۲۳/j.eee.۲۰۱۱.۰۱.۰۲,۰۹.
- [۵] Necula, D, Vasile, N, Stan, M.F, Electrical Machinery Defects and Diagnosis Methods. Published online at Copyright © ۲۰۱۲ Scientific & Academic Publishing USA, Electrical and Electronic Engineering ۲۰۱۲; ۲(۵): ۲۹۶-۲۹۲ DOI: ۱۰,۵۹۲۳/j.eee.۲۰۱۲.۰۲.۰۵,۰۸. p-ISSN: ۹۴۵۵-۲۱۶۲ e-ISSN: ۸۴۵۹-۲۱۶۲;
- [۶] Filip, M, Helerea, E, On the Induction Motor Vibration Testing. Proceedings of the ۱۰-th International Conference on Interdisciplinarity in Education. ICIE'۱۰, May ۸-۶ ۲۰۱۰, Tallinn, Estonia, ISSN- ۱۷۹۰-۶۶۱X;
- [۷] Bellini, A, Filippetti, F, Tassoni, C, Capolino, G, Advances in Diagnostic Techniques for Induction Machines. IEEE Transactions on Industrial Electronics, Vol. ۵۵, No. ۱۲, December ۲۰۰۸, ۴۱۰۹- ۴۱۲۶;
- [۸] Martin Filip, M, Optimizing the Manufacturing technologies for Increasing their Efficiency and Efficacy, Summary of PhD Thesis, Transilvania Brasov University.
- [۹] Chapman, Stephen J. (۲۰۰۵). Electrical Machinery Fundamentals. New York: McGraw Hill.